

Systemer

“Nervesystem, solsystem, kloaksystem” er de første tre eksempler, som Politikens Nudansk Ordbog nævner under opslaget “system”. Der gives andre vage definitioner, såsom “stille sammen”, “hele af indbyrdes forbundne genstande” eller “videnskabeligt klassifikationsprincip”. Mere interessant er det dog, at der længere nede i teksten står “politiske systemer; lægge al skyld på systemet”. Imidlertid er systembegrebet så bredt og udbredt, at en egentlig definition ganske enkelt ikke eksisterer. Med et system kan der refereres til en ideologi, en metafysik, en videnskabelig grundanskuelse. Der findes økologiske systemer, personlige og kollektive videnssystemer, tegnsystemer, sociale systemer. Systemerne findes. Der er imidlertid langt fra konstateringen af eksistensen af abrikostræer, kloaksystemer, litteratur og alt muligt andet til et overskueligt sprogligt udsigtspunkt, der binder tingene sammen. Nok findes systemerne, men findes de i den menneskelige bevidsthed – eller er de et træk ved verden selv? I Passage 42 sætter vi fokus på systemer gennem en række artikler, som på forskellig vis omhandler *systemer* og det helt grundlæggende spørgsmål, hvorvidt systemer er noget immanent i verden eller en form, vi presser ned over verden for at gøre den begribelig. Det er imidlertid næppe et spørgsmål, der sådan lige lader sig besvare. Vi har derfor valgt at bringe artikler, som afdækker feltet fra flere synsvinkler, uden dog at miste sansen for litteraturens særlige evne til at eksperimentere med systemerne og sætte dem i spil med hinanden.

Gorm Harste opridser systemteoriens idéhistorie fra det antikke *systema* over Kant og Hegel til den moderne systemteoriens begyndelse med Norbert Elias og Talcott Parsons. I artiklen “Virtuelle kroppe og flimrende signifikanter” foreslår professor N. Katherine Hayles at udskifte det efterhånden notoriske modsætningspar nærvær/fravær med mønster/vilkårlighed, set i lyset af det moderne samfunds informationsnetværk og de betydningsmodeller, som kan spores i den kulturelle produktion. Denne linje trækkes videre af Heino Holst Hansen og Jacob Holm Øe, der i “Til forsvar for friktionen” stiller skarpt på udvekslingen mellem teknologi og æstetik. I “Pynchons systemer” skitserer Tore Rye Andersen via Thomas Pynchon, hvordan systemopfattelsen efter 2. verdenskrig bevæger sig væk fra et fysisk inspirationsgrundlag hen imod et biologisk, selvorganiserende formprincip, der har indflydelse på systemopfattelsens tvangsmæssige, paranoide implikationer. Steffen Hejlskov Larsen undersøger i “Metaforsystemer” de mønstre, som ligger til

grund for systemdigtningen hos Inger Christensen, Klaus Høeck, Henrik Nordbrandt og Jørgen Leth. Her er det spørgsmålet om, hvordan hvert forfatterskab bruger metaforsystemer til at generere spring i betydningsniveauer. Morten Kyndrup beskriver via Oulipo, Laboratoriet for potentiel litteratur, hvordan systemet forstået som form måske akkurat i sin mest rigide form rækker ud mod verden. Hvordan friheden gennem tvang, kunsten gennem det arbitrære system, kan komme til sin ret. Som et eksempel bringer vi Raymond Queneaus "Litteraturens grundlag", der med direkte inspiration i matematikeren Hilberts banebrydende værk *Geometriens Grundlag* opstiller en række litterære aksiomer ved at udskifte forskellige geometriske termer med grammatiske begreber. Endelig sætter Mads Rosendahl Thomsen i interviewet "Hvor er systemerne?" forfatteren Klaus Høeck og teologen Niels Henrik Gregersen stævne til en uformel snak om digtning, kompleksitetsteori, BIG BANG og DNA.

Redaktionen